

Forvaltning av elgstammen - sammen med rovvilt.

Informasjonsmøte i Elgregionråd Øst,
13.februar 2013

v/ Frank Robert Lund,
Trysil Utmarkstjenester

Elg / ulv.

- SKANDULV har samlet 8 års unike GPS-baserte predasjonsdata knyttet til elg/ulv. Det finnes data fra 40 års forskning i Nord-Amerika.
- Ulvens jakt på elg er mer effektiv i Skandinavia enn i Nord-Amerika. Drapsratene er 3 ganger høyere enn på Isle Royal.
- Elgen i N-A er betydelig mer aggressiv mot både folk og ulv.
- I Skandinavia har vi 1 ulv pr. 180.000 dekar (i revir).
- I Minnesota er det 140.000 dekar pr. flokk.
- Det er samme predasjon i områder i Skandinavia hvor elgen har vært lenge (10-20 år) som i områder som nylig er tatt i bruk (1-5 år).

Hva er avgjørende for hvor stor predasjonen blir på elgstammen ?

Det er 4 faktorer som er av avgjørende betydning :

- Ulvens predasjonstakt (hvor ofte tar ulven elg)
- Ulverevirets størrelse
- Elgstammens tetthet
- Elgstammens produksjon

Hva vet vi om ulvens predasjon på elg ?

- Elgen er ulvens hovedføde, men .....
- På revirnivå med 2 eller flere dyr forårsakes de store skadene.
- Revirstørrelser fra 300.000 dekar til 2.000.000 dekar.
- Kunnskap om revirets størrelse og ulvenes bruk av dette er viktigst i elgforvaltningen.

Hva vet vi om ulvens predasjon på elg ?

- I ulvereviret tas det mellom 100 og 130 elger pr. år.
- Vinter : 64% kalv, 16% ungdyr, 9% voksne og 11% eldre dyr.
- Vinterstid tar ulvene en elg hver 4. dag. Flokkstørrelsen er av mindre betydning
- Sommer : 90 % kalver.
- Sommerstid tar ulvene en elg annen hver dag. Drapsraten avtar utover sommeren.
- Sju av ti ulveflokker tar mer elg enn det dagsbehovet tilsier

Drapsraten er høyere i Skandinavia enn i Nord-Amerika. Hvorfor ?

- Høyere tetthet av elg i Skandinavia.
- Høyere andel kalv i den skandinaviske populasjonen.
- Ulven kommer til dekket bord.
- Ulven har også andre byttedyr i N-A.
- Våre ulver forstyrres mer (veg / friluftsliv).
- Våre "modige" elger seleksjoneres bort ved jakt med løshund.
- Forskningsmetodikken er forskjellig i S og N-A.

Predasjonstrykk og hva som blir tilbake til grunneierne og jegerne.

- Den gjennomsnittlige revirstørrelsen for ulv er ca. 1 million dekar, men varierer fra 300.000 dekar til ca. 2 millioner dekar.
- Predasjonstrykket blir 3 ganger så høyt i et 500.000 dekar stort revir som i et revir på 1,5 millioner dekar.
- Elgstammens tetthet og produksjon blir i tillegg avgjørende.

Predasjonstrykket, forts.....

- Beregninger viser at ved elgtettheter omkring 15 elger pr. 10.000 dekar (vinterstamme), kan man fortsatt ta ut ved jakt en elg. pr. 1.900 – 4.500 daa. der revirstørrelsen varierer fra 1,5 mill daa. til 0,5 mill. daa. og med litt varierende produksjon i elgstamma.

Predasjonstrykket, forts.....

- Ved tettheter ned mot 10 elger pr. 10.000 daa. minsker mulig jaktuttak til ca. en elg pr. 3.100 dekar ved en revirstørrelse på 1,5 mill. daa., 4.400 daa. ved 1 mill. daa. og 14.300 daa ved en revirstørrelse på 0,5 mill. daa.
- Tilsvarende tall ved en elgtetthet på 5 elger pr. 10.000 daa. er 8.300 daa og 16.700 daa. pr. felt elg med de to største ulverevirene. Med en revirstørrelse på 0,5 mill. daa. og en tetthet på 5 elger pr. 10.000 daa., vil det ikke være rom for jakt. Ulven tar hele produksjonen.

Hva hvis vi får bjørn i tillegg ?

- I de fleste områdene som i dag har en fast forekomst av ulv, er det en lav tetthet av bjørn (mindre enn 10 bjørner pr. 1 mill. daa). Man kan regne med at bjørnen tar inntil 30% av det ulven tar med denne tettheten. I andre områder med betydelig høyere tetthet av bjørn (10-20 pr. 1 mill. daa.) kan bjørnens årlige uttak av elg (i hovedsak kalv) bli opp i mot 30-60% av ulvens uttak.

Noen tanker omkring forvaltningen av elg i områder med store rovdyr.

- Radiomerking av alfadyrene i ulvereviret er til stor hjelp.
- Det kommer et dataprogram som beregner jaktuttaket i rovdyrområder (2014 ?).
- Bedring av beitetilbudet sommerstid og foring av elg vinterstid bør vurderes der elgen har kondisjonsnedgang.
- Høyt uttak av kalv i jakta (50 %).
- La hjorten etablere seg / avlastning for elgen.

Sluttord.

- Kondisjonen og produksjonen hos elgen er nedadgående som følge av redusert kvalitetsbeite og økende temperaturer (?). Å redusere elgbestanden for å tilpasse denne til beitesituasjonen og samtidig få inn store rovdyr i området gir oss som forvaltere en skikkelig utfordring.